

Finlands Synskadade

FÖRBUNDET FINLANDS SVENSKA SYNSKADADES ORGANISATIONSTIDNING

9/13

4 Finlands första
aniridikonferens

14 Nya medlemmar
viktigt för SSVN

9 FSS personal
undervisade elever

Innehåll

Nr 9 september 2013

LEDAREN

3 Kommunizera mera

ARTIKLAR

- 4 De vill synliggöra sin syn
- 7 Aniridi - diagnos eller syndrom
- 8 Insändare: Mikrotekets vara eller icke vara
- 9 FSS på mäsä
- 10 Tal av Maarit Feldt-Ranta
- 12 Annonä: Stiftelsen Robert Åke Lindroos
- 13 Månadens app: LookTell Money Reader
- 14 Västnyland satsar på de nya
- 16 Pilgrimsfärd från Österbotten till Frankrike

AKTUELLT

20 Aktuell

AKTUELLT I DISTRIKTEN

- 24 Aktuell i distrikten
- 28 Annonä: FSS ungdomäkurser

Finlands Synskadade

Finlands Synskadade är organisations-tidning för Förbundet Finlands Svenska Synskadade. Tidningen utkommer med 10 nummer/år i svartskrift, punktskrift, på CD och som elektronisk version, se www.fss.fi/aktuellt/fs. Kan också fås som e-postbilaga. Årgång 102. Nummer 10/2013 utkommer 5.12, deadline 14.11.

Utgivare: Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf, Parisgränden 2 A 1, 00560 Helsingfors. Tfn 09-6962 300

Chefredaktör: Robin Sjöstrand
Tfn 09-6962 3017

e-post: robin.sjostrand@fss.fi
Meddelanden och annonser mottas av chefredaktören.

Prenumerationer och adressändringar:
FSS kansli, tfn 09-6962 300
e-post: kansliet@fss.fi

Pärmbild: FSS IT-ansvarige Sune Huldin presenterar hjälpmedel på social- och hälsovårdsmässan på Novia i Åbo.
Foto: Robin Sjöstrand

ISSN 0789-5739
Arkmedia, Vasa 2013

Kommunicera mera

Efter ett drygt år hemma har jag återvänt till FSS och mina arbetsuppgifter. Orsaken till frånvaron är en liten typ vid namn Theodor; en aktiv, rastlös och glad ettåring som till all lycka trivs på dagis så att jag med gott samvete kan trivas på jobbet. Jag är den sorts människa som i slutet av sommarlovet alltid längtade efter att skolan skulle börja. Då hade jag fått tillräckligt av fritid och oplanerade dagar och saknade kanske framförallt den sociala kontakt skolan erbjöd. Liknande känslor infann sig den här sommaren. Tiden hemma var naturligtvis fin på alla sätt, precis som alla andra föräldrar har också vi blivit begåvade med det mest speciella lilla underverk man kan tänka sig. Trots det saknade jag ändå strukturer, ett socialt sammanhang och att få tillhöra en gemenskap, som arbetsplatsen också utgör.

Det här årets Blindvecka, som äger rum den 10-17 november, har synskadade i arbetslivet som tema. Det är ett utmärkt tillfälle för oss som organisation att uppmärksamma det faktum att av de cirka 12 000 synskadade i arbetsför ålder som idag finns i Finland är det endast cirka 5000 som har ett arbete. Vi hoppas förstås att distriktsföreningarna som vanligt väljer att uppmärksamma veckan på sitt eget sätt, genomslagskraften på lokal nivå brukar ofta vara väldigt lyckad. I slutet av Blindveckan ordnas FSS höstmöte där bland annat verksamhetsplanen för 2014 ska godkännas. Inom kommunikationen planerar vi bland annat IT-stöd och punktskriftskurser, tidningar i olika format och för olika målgrupper, information om och

för synskadade som också nästa år ska spridas via olika kanaler. Kommunikationen utgör ett brett verksamhetsområde inom FSS idag. Den gemensamma nämnen för de olika grenarna inom verksamhetsområdet är att vi jobbar för att skapa förutsättningar för kommunikation. FSS kan erbjuda medel, det vill säga undervisning, stöd, information som underlättar kommunikation, och det är alla svenskspråkiga synskadade i Finland som är målet. Det är viktigt att vi båda informerar varandra om behov respektive utbud så att de två faktorerna överensstämmer, på så sätt blir verksamheten värdefull för båda parter. Det var inget lätt beslut att lämna ifrån sig den knappa ettåringen på dagis. Dels för att jag naturligtvis var helt övertygad om att ingen är mer lämpad att ta hand om mitt barn än just jag, och dels var ju kommentarerna från omgivningen inte odelat positiva. Nu kan jag konstatera att tillsvidare känns beslutet rätt för oss. Vi har som bekant alla ansvar för vårt eget liv och ibland måste vi fatta svåra beslut för att uppnå något bra. Ta vara på just den här hösten och fundera på vad som är viktigt för dig. Och sluta inte där, utan förmedla också dina åsikter vidare, det är bara på så sätt du kan påverka ditt eget välmående – och kanske också andras.

CECILIA WECKMAN
KOMMUNIKATIONSCHEF

TEXT OCH FOTO: SOFIA STENLUND

De vill synliggöra sin syn

Med tanke på att det enligt statistik bara torde finnas högst ett hundratal med diagnosen aniridi i vart och ett av de nordiska länderna var uppslutningen på den Nordiska Aniridikonferens som ordnades i Helsingfors i september mer än god. Drygt tjugo personer, varav två representanter vardera från Sverige och Norge, hade slutit upp för att diskutera och utbyta information i ämnet.

MEN FÖRST, VAD ligger bakom begreppet aniridi? Termen kommer från grekiskan och betyder utan regnbågshinna. I korthet kan man sammanfatta diagnosen som en sällsynt medfödd synnedsättning som innebär att man helt eller delvis saknar regnbågshinna, iris, men som alltid när det gäller ögonsjukdomar är sanningen långt mer komplicerad än så.

Det är fråga om en mycket individuell diagnos med ett brett spektrum av symtom, där det dessutom saknas mycken kunskap och forskning. "Föreningen för och av oss med de mörka ögonen", sammanfattar man det lite folkligt på Aniridi Norges webbplats, och hänvisar till att aniridikers ögon ofta ter sig grumliga eller mörka.

Just forskningen kring aniridi, eller framför allt avsaknaden av en systematisk sådan,

var uppstarten till de nätverk som sedan bildat registrerade föreningar i de nordiska länderna.

Att aniridikerna är få till antalet har drivit dem närmare varandra för att samstämmigt kunna driva sina rättigheter mer effektivt. Aniridia Finland inledde sin verksamhet i mars 2011 och Rolf Söderlund från Eckerö har fungerat som ordförande sedan dess, flankerad av Andreas Kanto som sekreterare/kassör och Rolfs fru Sanna Söderlund som fungerar som vice ordförande. Såväl far som son Söderlund har diagnosen, och Sannas roll som närmast anhörig i föreningen är naturlig: även de som lever nära diagnosen upptas i föreningen.

– Det saknas så mycket expertis och specialisering när det gäller vår diagnos, förklarar Rolf Söderlund. Aniridi innebär att det är

▲ Neven Milivojevic, Sverige, Hilde Hansen, Norge och Rolf Söderlund från Aniridia Finland i samspråk. Tre ordföranden för tre intresseorganisationer kring aniridi.

flera faktorer som samverkar, så personer med samma diagnos kan vara både lindrigt synskadade och helt blinda. Vi vill synliggöra diagnosen, det finns ingen annan som lägger stort krut på det här.

Hoppas på fler medlemmar

Många av de Nordiska föreningarna vittnar om ett annat gemensamt problem, nämligen att få tag på potentiella medlemmar. Sjuk-

vården har stränga restriktioner som omöjliggör kontakt via dem. Aniridia Finland är en tvåspråkig förening som idag har cirka 30 medlemmar, ordinarie och stödjande. Efter den här konferensen kommer de åtminstone något att öka i antal, menar Söderlund, och hoppas man når ut till ännu fler.

– Jag var 37 år när jag fick min diagnos, berättar Rolf Söderlund. Först hette det att det var en fosterskada, men när min son fick diagnosen aniridi började man inse att också ►

jag har den. Den här okunskapen gör att man undrar hur många fler som lever i ovisshet. Ur ett nordiskt perspektiv är det ingen tillfällighet att Danmark saknar representation på den nordiska konferensen, de saknar nämligen också en egen förening.

Norge är något av föregångare i sammanhanget med sina tio verksamhetsår, medan Sveriges aniridiförening bara har några år på nacken.

Kontaktnätet sprider sig också vidare till Europa och USA. Konferensdeltagarna är rörande eniga om sin gemensamma målsättning:

– Vi har inte råd att tycka illa om varandra utan att jobba tillsammans är den enda vägen framåt, menar Neven Milivojevic, ordförande för Aniridi Sverige och tillägger att arbetet sker ideellt. Just här i Finland är det viktigt att Synskadades Centralförbund och Finlands Svenska Synskadade tar sin egen form av ansvar genom att skapa en stabil

” Det saknas så mycket expertis och specialisering när det gäller vår diagnos.

–Rolf Söderlund

grund för aniridiföreningen med hjälp av sina egna redan etablerade kontaktytor.

På konferensprogrammet fanns bland annat även presentationer av FSS och SCF. Konferensen ordnades på Synskadades Centralförbunds verksamhetscentrum Iris och var den första nordiska konferens som ordnats kring aniridi i Finland. ●

◀ **Vi hoppas att denna konferens kan bli ett avstamp till början på något nytt, säger Rolf Söderlund, ordförande i Aniridia Finland. Han utlovar redan nu regelbundna medlemsträffar och kamratstöd.**

▲ Paula Käkelä (t.v.) har tidigare varit föreläsande läkare Päivi Lindahls patient.

TEXT OCH FOTO: SOFIA STENLUND

Aniridi - diagnos eller syndrom?

ANIRIDI ÄR EN sällsynt men mycket allvarlig diagnos. Att regnbågshinnan saknas, helt eller delvis, är egentligen bara ett delproblem i en större helhet eftersom aniridi ofta leder till en mängd andra komplikationer såsom exempelvis ögondarr (nystagmus), grön starr eller glaukom, grå starr (katarakt) hornhinnegrumling och underutveckling av näthinnan.

I de flesta fall leder aniridi till grav synned-sättning och i sina svåraste former även till blindhet.

Att forskningen på området ännu har mycket att ge är entydigt, och för intresseorganisa-

tionerna kan utvecklingen inte gå snabbt nog. Päivi Lindahl, specialläkare i ögonsjukdomar och föreläsare under konferensen, framhöll att det inte är ovanligt att patientorganisationer och läkarkår fungerar tillsammans i strävan efter att öka kunskapen.

– I fallet aniridi handlar det om ett brett spektrum, säger hon. Alla läkare kanske inte alltid genast inser att det hos en patient är fråga om ett symptom som hör till aniridispektrat. Medfödd aniridi orsakas av en förändring (mutation) i ett arvsanlag (gen). Genen har beteckningen PAX6 och finns på den korta armen av kromosom 11 (11p13). ►

PAX6-genen är huvudansvarig för ögats utveckling och har också betydelse för bland annat utvecklingen av hjärnan och bukspottskörteln.

Genen är en så kallad homeoboxgen, vilket betyder att den styr många andra gener. Vid aniridi finns PAX6 bara i en kopia i stället för två, som är det normala.

Hittills har det varit möjligt att påvisa cirka 300 olika mutationer i genen.

I och med att diagnosens förlopp är så individuellt och att sjukdomsförloppet förändras

genom hela livet rekommenderar Lindahl regelbundna kontroller, gärna hos samma läkare.

– Det är viktigt att den egna läkaren känner till utgångspunkten och sjukdomsförloppets utveckling, menar Lindahl.

Det finns en mängd olika övriga symtom som på olika sätt kan relateras till olika former av diagnosen, såsom inverkan på luktsinne, kroppsvikt eller sömnkvalitet.

Det finns inga eller få vetenskapliga belägg för dessa. ●

INSÄNDARE

Mikrotekets vara eller icke vara

Ordspråket säger ju "bättre sent än aldrig", så jag tar upp en sak som man borde ha tagit upp i fjol, om man fattat saken i tid. Redan för några år sedan talades det om att även FSS mikrotek skulle börja ta betalt för datorer till kunder, såsom Synskadades Centralförbund redan gjort sedan de körde igång sin mikroteksverksamhet år 1997. Och i FSS fall är även beslutet om att börja ta betalt från och med detta år helt förståeligt, på grund av sparåtgärder. Å andra sidan har man redan tidigare hört om

att man även kan skaffa datorer från helt vanliga affärer, genom att man betalar ett överenskommet pris för sin dator varje månad i till exempel två års tid, ända tills hela datorns är betald. Ett dylikt kontrakt har många fördelar, som att garantin och försäkringen av datorn ingår och man får dessutom en lånedator, om den ursprungliga behöver service under garantitiden!

Dessutom har det ju alltid varit så att man inte har fått de nödvändiga hjälpmedlen er-

sätta av mikroteket, vilket ändå inte behövs lika mycket som förut då datorerna redan har färdigt inbakade hjälpprogram.

För Windows finns det en rätt så hyfsad, gratis skärmläsare, som i vissa fall till och med fungerar bättre än någon som kostar och varför skulle man då skaffa en dator från något sjuttons mikrotek bara för att få hjälp med att installera någon sjuttons skärmläsare? Det lär man sig till och med som totalt blind relativt snabbt och säkert. Dessutom kommer även de vanliga affärernas expediter på hur man gör det även i Windows-miljön om den blinde ändå inte klarar av det själv!

Skulle här alltså vara en sak att diskuteras på höstmötet, så den större publiken även kunde ta ställning. Men ändå, om mikroteket skulle läggas ner är det en börda mindre att bära på och då kunde SEIS-centralen ha ännu bättre möjligheter att satsa på undervisningsfrågor.

Matti Hokkanen

▲ Sune Huldin förevisar iphonens möjligheter för en hälsovårdsstuderande.

TEXT OCH FOTO: ROBIN SJÖSTRAND

FSS undervisade studerande

– Jejj, utbrister en sjukvårdsstuderande som står framför FSS punktskriftsansvariga Tessa Bamberg och petar på en punktskrivmaskin.

HON HAR PRECIS, med lite hjälp från Tessa, lyckats med konststycket att få ett "C" i punktskrift att utformas på pappret som sitter inrullat i maskinen.

– Magic! utbrister FSS IT-ansvarige Sune Huldin som står bredvid och tittar på.

Det är mässan "Mångprofessionell social- och hälsovård" på Novia i Åbo som är igång igen och Tessa Bamberg och Sune Huldin trivs som fiskar i vattnet med all uppståndelse kring bordet.

– Åh nej, nu börjar Tessa med punktskriftskurs. Det kommer att ta hela dan! säger han

och lyckas locka fram ett skratt ur de studerande som står runt dem.

Tillsammans med dem står också rehabiliteringskoordinator Yvonne Huhtala och rehabiliteringsrådgivare Chatrin Kotka. Det är deras uppgift att berätta om vad FSS kan erbjuda synskadade och var i samhällssystemet en organisation som FSS passar in.

FSS bord är det i lokalen som lockar den största skaran nyfikna och personalen får vara nöjd med hur dagen förlöper. Ännu en generation sjuksköterskor har lärt sig om FSS. ●

Tal av riksdagsledamot Maarit Feldt-Ranta

Under friidrottstävlingarna i Västra Nyland i somras stod riksdagsledamot Maarit Feldt-Ranta som huvudtalare på avslutningsfesten. Det må ha gått ett halvt år sedan festen, men hennes ord är inte föråldrade än. Här får FS läsare ta del av vad hon hade att säga till förbundet och dess medlemmar

BÄSTA FESTPUBLIK! Om man ringer upp en finlandssvensk riksdagsledamot och frågar om hon är intresserad av att gå på fest är svaret sällan nej. Jag brukar skryta åt mina finska kolleger att det bland annat är därför vi finlandssvenskar enligt undersökningar lever längre, för att vi festar, har roligt och njuter av livet. Också därför var det fint att bli bjuden på fest.

Det blir ofta så att festtalen blir väldigt officiella, men jag tänkte idag vara ganska personlig och hoppas att ni tillåter det.

När jag var barn grubblade jag mycket på allt möjligt. Speciellt mycket och länge, funderade jag på tre saker:

För det första funderade jag i årtal på hur telefoner fungerar. Speciellt virrig blev jag när jag försökte förstå var alla trådarna går. Det här var självfallet före mobiltelefonerna. Ännu i dag har jag inte löst den här gåtan.

För det andra funderade jag på var universums medelpunkt ligger. Överraskande nog, den här gåtan är löst! Jag bor ju här i Karis i Västra Nyland. Det var några år sedan på sommaren då vi åkte med familjen på kaffe och glass till Fiskars kiosk. Där på kioskvägen hade någon spikat upp en engångstall-

rik, på den stod det klart och tydligt skrivet: "Tässä on universumin keskipiste – här finns universums mittpunkt!". Då insåg jag att universumets mittpunkt ligger där vi just för ögonblicket råkar vara – idag ligger den ju här på Raseborgsinstitutet.

Och så som tredje, en underlig grej, funderade jag på hur det skulle kännas att vara synskadad. Någon kan undra varför ett barn går omkring och funderar på sådant men i mitt fall finns det en enkel förklaring – min pappa var blind och det gjorde att jag som barn försökte sätta mig in i hans situation, jag gick med ögonen slutna i skogen och försökte att inte snubbla.

Ni vet, allt sådant som nu bara barn kan hitta på. Hur det är att vara synskadad har jag aldrig själv upplevt men det att jag vuxit upp i en familj med en synskadad förälder har påverkat både mina värderingar och mitt sätt att se på världen.

Nå, det är länge sedan jag var barn, det har hunnit hända mycket sedan dess, men ändå har jag i färskt minne hur det var att växa upp som barn på 70-talet i en familj med en blind förälder vars möjligheter exempel till medverkan i arbetslivet var mycket begränsade. Det

påverkade mycket direkt både familjens utkomst och också sociala ställning i samhället överlag.

Socialskyddet var inte på samma nivå som det är i dagens läge, inte heller fanns det likadana möjligheter till hjälpmedel av olika slag och också attityderna till synskadade eller till människor med handikapp var betydligt hårdare.

Men det fanns också många positiva sidor: Få barn kunde som sjuåringar mäta distans, ge anvisningar, förklara former, utsikter och färger så fantasifullt som jag och mina syskon som hjälpte pappa i vardagliga sysslor därhemma, ute i skogen och i trafiken. ”En stor tall till vänster, stigen sluttar ner för branten till höger, tio trappor upp, pappa böj dig, dörröppningen är låg” kunde det låta.

Uppväxtförhållanden höjde ändå mitt självförtroende och fick mig att inse att människan kan trots olika handikapp klara av det mesta – det har påverkat mycket mitt sätt att se på människor och också acceptera olikheter som finns i oss alla. Och så hade det ju den betydelsen att jag redan som mycket ung insåg att vi behöver ett samhälleligt stödnät – det har varit den viktigaste insikten som har gjort att jag valt att engagera mig för gemensamma frågor och för min egen del gett min samhälleliga insats i olika sammanhang.

Bästa festpublik!

Vi är samlade i idrottens, motionens och samvarons tecken, därför några tankar om idrottens betydelse för vårt välmående:

Det lönar sig verkligen för samhället att stöda idrott och motionerande. Det lönar sig också för olika organisationer, som till exempel ert förbund Finlands Svenska Synskadade, att stöda sina medlemmars motionerande. Och det lönar sig för var och en av oss själva att motionera.

Och varför det? Enligt olika undersökningar har man kommit fram till att samhället sparar

enorma summor i hälsovårdskostnader om man satsar på idrotten som bevisligen förebygger sjukdomar.

Motionerandet minskar sjukfrånvaron från arbetet och förebygger förtidspensioneringar. Speciellt stor effekt har motionerandet i förebyggandet av hjärt- och kärlsjukdomar samt diabetes.

Sakkunniga har räknat ut att Finland skulle spara upp till 725 miljoner euro årligen bara för diabetikers del om vi kunde få människor att motionera mera. Och för ungdomsidrottens del bör påminnas att idrotten fungerar som viktig gemenskapsbildare och erbjuder ungdomarna meningsfull verksamhet också om man stöter på svårigheter i livet – en ungdom som inte hittar sin plats i samhället och faller utanför kostar samhället 60 000 euro årligen.

Allt det här bevisar att vi mår bra både fysiskt och psykiskt om vi idrottar och motionerar. Därför gör ni klokt i ert förbund att ni också satsar på idrotten vid sidan av allt det andra viktiga arbete ni gör för era medlemmar.

Bästa festpublik, jag gillar själv sådana festttal som åtminstone har tre olika element. För det första tycker jag att talen borde vara personliga (det var jag visst i början), sedan bör de ha ett sakinnehåll (och det var visst mitt budskap om idrottens betydelse) men så borde ju festtalet, speciellt på en sådan här trevlig kvällsfest också innehålla någonting roligt.

Därför avslutar jag med en liten historia jag råkade hitta i en tidning häromdagen. Jag vill dela den med er och hoppas ni gillar den lika mycket som jag (det kan ju bli pinsamt om ingen skrattar när jag försöker vara rolig).

Den här historien handlar om varför kvinnor inte vill att män skall skriva rådgivningsspalter.

Marianne skickar en fråga till tidningens rådgivningsspalt. Hennes brev lyder: ►

”Kära Birger, jag hoppas att du kan hjälpa mig. Häromdagen när jag åkte iväg till jobbet, lämnade jag min man i huset tittandes på TV, som vanligt. Jag hade inte hunnit långt när motorn la av och stannade.

Jag promenerade hem och bad min man om hjälp. När jag kom hem kunde jag inte tro mina ögon! Jag hittade honom tillsammans med grannfrun.

När jag konfronterade honom bröt han ihop och erkände att de haft ett förhållande de senaste fyra månaderna. Jag ställde ett ultimatum: Bryt med henne eller så lämnar jag dig. Han hade blivit av med jobbet för fyra månader sedan och säger att han känt sig deprimerad och värdelös sedan dess. Jag älskar honom väldigt mycket, men sedan jag gav honom mitt ultimatum har han hållit sig på sin kant. Han vill inte gå på familjeterapi och jag kän-

ner att jag inte når fram till honom. Var snäll och hjälp mig Birger! Vänliga hälsningar, Marianne.”

Och så kommer Birgers svar på rådgivningsspalten: ”Kära Marianne. En bil som stannar efter att ha körts en så kort sträcka kan bero på en massa olika fel i motorn. Börja med att kontrollera att det inte finns några stopp för bränslet. Om det är okej, kolla insprutningen och att det inte finns lösa kablar. Om inget av detta är fel, kan det bero på bränslepumpen, att det är för lågt tryck till motorn. Hoppas att detta hjälper. Birger.”

Så kan det gå.

Bästa festpublik, riktigt till slut önskar jag ert förbund lycka till med ert viktiga arbete, gratulerar den västnyländska värdföreningen för lyckat festarrangemang och önskar alla en riktigt fin fortsättning på sommaren! ●

ANNONS

Stiftelsen Robert Åke Lindroos utdelar stipendier till svenskspråkiga synskadade personer för utbildning, fortbildning och studier. Ansökningstiden är fortlöpande.

Till en fritt formulerad ansökan bör bifogas information om utbildning (inklusive kostnadsberäkning) eller bevis på studier, t.ex. studieregisterutdrag. Erhållet bidrag ska redovisas.

**Ansökan riktas till Organisationsledare Matthias Jakobsson, Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf, Parisgränden 2 A 1, 00560 Helsingfors,
e-post: matthias.jakobsson@fss.fi.**

LookTel Money Reader

DEN FÖRSTA APPLIKATIONEN SOM FS presenterar under den månatligen återkommande rubriken "Månadens app" är en som vi snuddade vid redan i förra månadens nummer. Då presenterade vi hur man kan använda sin smarttelefon för att känna igen pengar. Här kommer en mera grundlig presentation av "LookTel Money Reader", eller "Pengaläsaren" som den döper sig själv till på en svenskspråkig telefon.

Applikationen finns i Apples egen butik och en nerladdning kostar dig 8,99 euro. För det får du en applikation med vilken du kan känna igen stora delar av världens valutor. Åtminstone de större valutorna. Den fungerar som så att du genom appen aktiverar telefonens kamera. Sedan håller du kameran mot sedeln och då berättar appen vilken sedel det handlar om.

Vad finns det då för nackdelar? Ja, reser du inom Norden så får du hitta något annat sätt att ta reda på vilken sedel du håller i handen. Ingen av våra grannländers kronor

LOOKTEL MONEY READER

- För iphone och ipad, från iOS 3 och framåt.
- Kostar 8,99 € på App store.

finns på den lista som berättar vilka valutor appen känner igen.

Däremot är den användbar för både blinda och synsvaga och i mörka situationer använder appen sig av kamerablixten för att kunna se vilken sedel det handlar om.

Skaparna av appen meddelar också på sin webbsida att sedeln till och med kan vara ihopvikt och appen kan ändå känna igen sedeln.

En motsvarande applikation finner du också till Androidtelefoner. Den appen heter Darwin Wallet och är gratis, men har inte riktigt lika många valutor som Money Reader. Men den stöder euron i varje fall. ●

▲ Längs långbordet i Lyan sitter de nya medlemmarna tillsammans med delar av styrelsen, distriktssekreterare Christel Eriksson och Britta Nyberg.

TEXT OCH FOTO: ROBIN SJÖSTRAND

Västnyland bjöd in nya vänner

Tveksamt och lite blygt tittar de in genom dörren till Lyan, Svenska Synskadade i Västnylands föreningslokal. Det är samling för nya medlemmar och de som så tveksamt tar sig över tröskeln till lokalen är sådana som föreningen hoppas kunna locka till sina aktiviteter också i fortsättningen.

DE NYA MÖTS nästan direkt av antingen ordförande Birgitta Nordström eller rehabiliteringsrådgivare Britta Nyberg, som tar dem i hand och hälsar.

Nordström hälsar alla välkomna tillsammans med distriktssekreterare Christel Eriksson.

– Det är ett stort steg att ta som ny medlem att komma hit, men nu är ni här och vi hoppas se er i fortsättningen också, säger hon. När man iakttar de nya medlemmarna som sitter kring bordet känns det som att iakt-

ta vilken allmän plats som helst. Där finns tveksamma, återhållsamma miner, som visar med all tydlighet att personen som bär den inte alls är bekväm i situationen.

Men det finns också glada, öppna miner, som antyder ett intresse för det som pågår. Och där finns mellanting – en reserverad obeslutsamhet.

Men det är så människor är och det är precis så det ska vara på en träff för nya medlemmar. Föreningslivet är inte för alla, men

förhoppningsvis hittar de som gillar det hem tack vare dylika träffar.

– Hälften av de som kommer hit på en sån här träff hade aldrig kommit sig iväg själv. Därför är det viktigt att vi som förening ordnar dem, säger Nordström när vi sätter oss ner vid ett bord.

Västnyland är en av de distriktsföreningar som verkligen satsar på att få med nya medlemmar på aktiviteterna. Som resultat så har föreningen god uppslutning på sina medlemsträffar. Men trots det är allt inte frid och fröjd.

– Vi saknar yngre förmågor i vår förening. Och med yngre menar jag folk i 50-årsåldern – de som ännu orkar jobba. Det syns tydligt i andra föreningar som har fått sådana tillskott den senaste tiden att det bär upp en förening.

Till träffen för nya medlemmar kom fyra stycken nysynskadade tillsammans med sina ledsagare, alla tack vare det jobb som föreningen gör med att ringa runt och tala med de nya medlemmarna och berätta om träffarna. Egentligen var det fler på väg.

– Vi hade två som kände sig krassliga och inte kunde ta sig hit. Men åtminstone en av dem meddelade att hon ändå vill bli aktiv i föreningen, så det är positivt, säger Nordström.

Borta framför läs-teven har rehabiliteringsrådgivare Britta Nyberg satt sig ner med flera av de nya medlemmarna och medan hon förrevisar den så hörs små förtjusta utrop:

– Nu ser jag! Det här ser jag faktiskt!

Eller:

– Nä, det är bara darrigt och suddigt. Nej vänta! Om man håller stilla så...

Insatsen som västnylänningarna har gjort är sett till arbetsmängden sett ganska liten, men på lång sikt kan den ge en ännu livskraftigare förening.

– Första steget är taget. Nu hoppas vi bara att de kommer tillbaka, säger Nordström. ●

▲ Rehabiliteringsrådgivare Britta Nyberg instruerar de nya medlemmarna i hur man använder en läs-teve.

▲ Ann-Sofie och Ann-Britt vid ett av pilgrimsledens många minnesmärken.

Från Österbottens slätter till Pyrenéernas vindlande höjder

Ann-Britt Mattbäck åkte tillsammans med sin ledsagare och vän Ann-Sofie Grankulla till Spanien och Frankrike för en äkta pilgrimsvandring. Lite kunde de gissa att deras resa skulle innebära allt från musselskal till närkontakt med kossor. Här är deras historia.

TOLV FÖRVÄNTANSFULLA PILGRIMSVANDRARE med packning avreste från Kronoby tidigt på morgonen onsdagen 4 september. Vi mellanlandade i Stockholm och där blev vi tvungna att vänta på att president Obamas plan hade landat innan vårt plan kunde avgå, vilket resulterade i en försening på 40 minuter och försvunnet bagage. På eftermiddagen landade vi i Madrid och på kvällen åkte vi med buss, cirka 380 kilometer, till Pamplona där vi mitt i natten smög in till pilgrimshärbärgets Albergue de Villava.

Som sed på härbärgen var det tidig väckning klockan sex. Vi vaknade till högljudd spansk konversation. Vårt första morgonmål bestod av apelsinjuice, kaffe och mariekex med marmelad. Aningen spartanskt, men vi beslöt att ta från våra egna "fettreserver", axlade våra ryggsäckar och vandrade raskt iväg till busstationen. Vi åkte buss till franska staden Saint Jean Pied de Port, som var vår startpunkt för pilgrimsvandringen.

Efter övernattnings och frukost på Auberge du Pélerin packade vi ner västkost och extra kläder i en mindre ryggsäck, eftersom vi konstaterat att vår packning var onödigt tung. Rinkorna sändes med transport-tjänst till vår nästa anhalt. Våra ryggsäckar pryddes med en snäcka - den kännspaka musslan, som är symbolen för en pilgrim. Märken med Pilgrimsmusslan finns längs hela leden, så det är ingen risk att man går vilse. I gryningen traskade vi så iväg. Vi var medvetna om att första dagsetappen över Pyreneerna anses vara en av vandringens mest krävande, men ända överraskades vi av de branta motluten. Vi konstaterade att det gick lättare om vi gick med korta steg och att det var viktigt

▲ **Vädret i bergen varierade mellan mulet och regn, men pilgrimerna gick i alla väder.**

att flåsa ordentligt för att få tillräckligt med syre eftersom luften blev tunnare ju högre upp vi kom. Vi fascinerades av de svindlande vyerna, vitrappade bondgårdar med rött tegeltak, betande kor, hästar och får. Under hela dagen ackompanjerades våra steg av ►

koskällor och fårbjällror. Efter cirka 20 kilometer vandring nådde vi högsta punkten, runt 1500 meter över havet. Nedfarten var så brant att vår reseledare rekommenderade en annan väg för oss än för övriga gruppen. Vägen var visserligen tryggare, men för oss blev vandringen fyra kilometer längre.

Nedförsbacke ny utmaning

Efter att ha tillryggalagt omkring 28 kilometer kom vi så till klostret i Roncevalles på Spanska sidan.

Vi inkvarterades i en sovsal med 76 bäddar på tredje våningen. För varje trappsteg protesterade våra benmuskler och ljudliga jäm-

rande pustar och suckar hördes från pilgrimerna.

Följande vandringsdag var det mest nerförsbacke, vilket inte heller var alldeles lätt, det ansträngde helt andra muskelgrupper i våra ben. Den här etappen bjöd på mera omväxlande natur, med lövskogar och ängar och betande djur längs leden. Ann-Britt, som varit "bondmora", skapade närkontakt med en kossa. Plötsligt upptäckte vi att det fanns en hel hjord av kor bakom oss, vilket förskräckte ledsagaren Ann-Sofie, som i panik och ropandes på hjälp drog iväg med Ann-Britt. Kvar stod korna och glodde oförstående! När vi vandrat cirka 25 kilometer kom vi till Zubiri. I likhet med Maria och Josef fick vi

▼ **Ann-Britt använder sina kunskaper för att samtala med en spansk kviga.**

erfara att det inte fanns rum för oss i härbärgen! Efter mycket parlamentering och pusslande hit och dit fick vår grupp tre platser i ett härbärke, samt två madrasser och golvplatser i en lagerhall.

Den natten sov största delen av gruppen på ett kallt cementgolv med tunna liggunderlag. Ute mullrade åskan och regnet öste ner, så vi var glada att i alla fall ha tak över huvudet. Nästa dag var himlen täckt av regnmoln, vi drog på våra regnkåpor och vandrade iväg med friskt mod. Regnet gjorde underlaget lerigt och halt och dessutom var stigen väldigt smal på vissa ställen, med bergsvägg på ena sidan och ett brant stup på andra sidan, vilket gjorde att den här etappen var den mest ansträngande för vår del.

Under nästan hela dagen hördes bruset från en flod, som följde pilgrimsleden. Ljudet från det forsande vattnet lät som musik och underlättade vandringen. Om föregående övernattningsnattning inte var så angenäm, blev vi glatt överraskade när vi anlände till Pamplona och fick nycklarna till en lyxig lägenhet med tvåpersonersrum och egna badrum, där vi kunde tvätta av oss leran från dagens vandring.

Förlåtelse med vindmöllor

Vår sista vandringsdag längs El Cirkamino startade inne i staden Pamplona och fortsatte upp mot "Förlåtelsens berg" som var en mäktig upplevelse med drygt 70 vindmöllor. Möllorna har byggts för att rättfärdiga människornas förstörelse av naturen, därav namnet "Förlåtelsens berg". Pilgrimsleden kantades av björnbärssnår, som bjöd på goda och mogna bär. Denna dag sken solen och svetten lackade... Vandringen nerför berget var krävande med stora runda stenar, som kom i rullning när man gick. Det gällde att vara uppmärksam var man satte fötter-

na och det bästa sättet att ta sig ner var att "slalom-gå". Så småningom kom vi fram till vår sista anhalt – Puente la Reina, stadens namn betyder "Drottningbron". Bron, som är cirka 1000 år gammal, är ett vackert och mäktigt bevis på forna tiders byggkonst.

Vi åkte buss tillbaka till Pamplona, där vi hämtade vårt bagage, men till vår förtret fick vi inte duscha, eftersom lyxlägenheterna redan hyrts ut till nya gäster. Sveltiga och trötta traskade vi iväg med vår tunga packning till busstationen.

Bussen till Madrid startade klockan 1.00 på natten och vi var framme vid flygfältet tidigt på morgonen. Efter många timmars väntetid flög vi på eftermiddag till Hamburg, därifrån vidare till Arlanda och Vasa, dit vi kom klockan 1.00 på natten.

Det kändes vemodigt när vi kramade om varandra till avsked, gruppen hade delat en varm gemenskap och många fina upplevelser tillsammans. Ett par minibussar körde oss hem, där vi äntligen fick lägga oss i egna mjuka sängar. ●

▼ Ann-Britt och Ann-Sofie i franska staden Saint Jean Pied de Port.

AKTUELLT

Forskningsprojekt om funktionshindrades liv och vardag söker informanter

”FOLK FÖRSTOD MIG helt bra när jag var barn. Det irriterade mig när mamma alltid korrigerade mitt tal. Jag förstod ju inte att jag hade en talstörning. Det förstod jag först senare, nångång i åtta-, nioårsåldern, när jag hörde min egen röst. Pappa hämtade en bandspelare och spelade in mitt tal. Jag kunde inte tro att det var min röst. Men alla andra barn förstod mig helt bra, de hade lärt sig att det här var en av mina egenskaper.”

Hurudant är de funktionshindrades vardag i Finland? Suomalaisen Kirjallisuuden Seura och forskningsprojektet ”Vammaisten ihmisten elämä Suomessa” samlar in funktionshindrades historia berättad genom dem själva. Undersökningens resultat är viktiga också i arbetet att förbättra de funktionshindrades position i samhället. Många tror att de funktionshindrade är en liten minoritet. Men funktionshindrade rör på många sätt de flesta av oss i något skede under livet. Begreppet funktionshindrad är brett och mångfacetterat och det är också ett fenomen som ändras med tiden.

Under jordbrukstiden ansågs det som ett stort hinder att vara rörelsehindrad, men i dagens informationssamhälle kan inlärningssvårigheter ses som ett större hinder för inlärning och arbetsförmåga. Vi hoppas därför att olika funktionshindrade i alla åldrar och över hela Finland skulle delta i projektet.

Påbörja din livshistoria med dina tidigaste minnen och berätta om ditt liv ända fram till nutid och också vad du tror att framtiden för med sig. Berätta från din egen synvinkel vilka de viktigaste händelserna och stunderna har varit. Allting behöver inte ha att göra med ditt funktionshinder. Du kan också fundera på hur du förhåller dig till ditt funktionshinder. Berättelsen behöver inte vara skönlitteratur, men den får ha en handling och vara en historia. Berättelsens form och längd är fri. Det viktigaste är att den är autentisk och personlig. Skicka din historia till nedanstående adress innan 31.3.2014:

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura
Folkminnesarkivet
PB 259

00171

Helsingfors

Märk kuvertet med texten ”Vammaiselämäkerrat”.

Du kan också skicka texten som bilaga i en e-post till adressen keruu@finlit.fi. Skriv då ”Vammaiselämäkerrat” i ämnesfältet. Du kan också svara via ett formulär på adressen www.finlit.fi/arkistot/keruut/vammaisuus/, men där gäller det att hålla sig under 10 000 tecken. Det finns också möjlighet att bifoga texten som fil på den webbsidan.

Berättelserna kommer att användas i ovan nämnda undersökning och de arkiveras i SKS folkminnesarkiv och i Finlands Samhällsvetenskapliga Dataarkiv i forskningssyfte. Forskningsprojektet, som finansieras av Suomen Kulttuurirahasto, koordineras av Tröskeln rf. Om det blir aktuellt att skapa en antologi av texterna, tar vi kontakt med författarna till de utvalda texterna.

Forskningsresultaten presenteras på den nationella dagen för funktionshindrade 3.12.2014. Bland informanterna lottas tio priser ut. Priset är 100 euro och böcker. ●

FS rättar: inte förbundets hundskolor

ARTIKELN "EN TROGEN vän och hjälpare" nämndes att alla tre ledarhundsskolor i Finland går i Synskadades

Centralsförbunds regim. Det är dock så att det är endast skolan i Vanda som styrs av centralförbundet.

De två andra skolorna i Kuopio och Ilmajoki är privata. FS beklagar sakfelet. ●

Baletten Törnrosa syntolkas på Nationalbaletten

FINLANDS NATIONALBALETTIS UPPFÖRANDE av Törnrosa syntolkas på finska. Föreställningen den 9.11 klockan 14 har reserverade platser för synskadade, och det finns också hörslingor att låna för syntolkningen. Tolkarna beskriver bland annat rollkaraktärernas utseende, rörelser och agerande på scenen, men utöver det också scenografi och belysning. Den tolkade föreställningen föregås av en session där den synskadade publiken får känna på scendräkterna och på så sätt lära känna rollkaraktärerna. Den som har köpt en biljett får ett informations-

paket hemskickat till sig om balettens handling och hur kvällen kommer att gå till. Biljetter kan bokas via nationaloperans biljettjänst på e-post liput@opera.fi eller telefon 09-4030 2210. När man köper biljetten ska man nämna koden "Kuvailutulkkaus". Biljetterna kostar 71 € för vuxna, 66 € för pensionärer och 35,50 € för studerande. Biljetterna måste bokas senast tio dagar före föreställningen (vilket är ungefär samma dag som FS utkommer reds. anm.). Den synskadade bör också ha med sig en personlig ledsagare,

som får sin biljett för halva normalpriset. Koreografin, som grundar sig på den kända sagan Törnrosa, är gjord av Javier Torres och har uppförts på Nationalbaletten över 40 gånger sedan urupförandet 2008. Musiken är gjord av Pjotr Tjajkovskij och den ursprungliga koreografin av Marius Pepita är från 1890. Torres koreografi grundar sig delvis på den. Med tanke på de yngre i publiken har Torres krympt föreställningen till ungefär två och en halv timme. I föreställningen ingår en paus och den riktar sig till alla över fem år. ●

Östnyland firade vita käppen med att ge

SVENSKA SYNSKADADE
I Östnyland firade Vita käppens dag den 15.10 med att ordförande Stina Roms och styrelsemedlemmarna Stig Ekholm och Paulina Hannus besökte Borgå sjukhus barnavdelning. Där överräckte de mjukisdjur och lite frukter och choklad. Föreningen blev varmt emot tagen av avdelningssköterskan Eila Kohonen (bilden) och Kerstin Maunula. ●

Bättre jobbmöjligheter med högre utbildning

ENLIGT EN UNDERSÖKNING gjord av Synskaderegistret är utvecklingen av synskadades utbildningsnivå sämre än hos den övriga befolkningen. I 30 år har registret samlat in grunduppgifter från över 50 000 synskadade. Med uppgifterna som finns i registret som grund kan man följa den medelsynskadades profil och dennas ändringar. Dessutom följer Synskaderegistret utvecklingen hos de synskadades sociala situation.

Redan den tidiga statistiken från 1983 visar att Finland hade flytt efterkrigstidens underutveckling och var då en välfärdsstat. Antalet olyckor och allvarliga inflammationer orsakade då inte längre lika mycket blindhet som i början av 60-talet. Nu

för tiden är blindhet ännu mer ovanligt. Men i och med att majoriteten av befolkningen är äldre kommer i stället synskador som orsakas av ålder in i bilden.

Av statistiken kan man också utläsa att utbildningen bland synskadade påverkar om personen i fråga har arbete. Av de som har avklarat endast grundutbildning är endast 6 % såna med heltidsjobb och 18 % jobbar deltid. Siffrorna för synskadade med magisterutbildning är 51 % respektive 27 %.

De senaste årens utveckling är oroväckande. Antalet synskadade med högskole-

eller universitetsutbildning har minskat. Trots att antalet synskade som avlagt andra stadiets utbildning har ökat, så är det fortfarande 40 % som har avlagt endast grundexamen. Synskaderegistret upprätthålls av Synskadades Centralförbund. ●

Ny grundkurs för nysynskadade ordnas 2014

GRUNDKURSEN FÖR NYSYN-
SKADADE som ordnas i
samarbete med FPA
kommer detta år att hållas
14-19.10 och 11-15.11.2013
vid Härmän Kuntokeskus
i Österbotten. Kursens 10
platser är fyllda för denna
gång, men om det finns
intresserade som önskar
delta i följande grundkurs så
rekommenderar FSS att ni
söker till grundkursen 2014 .
Vi har lagt in en ansökan till
FPA om att få ordna grund-
kurs för nysynskadade en
gång per år. I detta nu har vi
ännu inte fått klart besked
om vi beviljats kurserna för
de närmaste 4 åren.
I fall att det beviljas kommer
vi att ordna nästa grund-
kurs för nysynskadade i Åbo
2014. Den blir i tre omgångar
totalt tre veckor fördelade
på året. Första veckan är i
början av året, därför är det
viktigt att redan nu ta kon-
takt med rehabiliteringsråd-
givaren i ditt distrikt ifall av
intresse att delta.
Till ansökan som riktas till
FPA bifogas ett B-läkarutlåt-
ande. Rehabiliteringsrådgi-
varna assisterar vid behov
ifyllandet av blanketterna.
Vid närmare frågor kontakta
rehabiliteringsrådgivarna vid
FSS. ●

Polisen blir mer svenskinriktad i sin service från årsskiftet

TILLGÅNGEN TILL POLIS-
SERVICE på svenska
förbättras i Finland från
början av nästa år. Special-
medarbetare Niklas Anders-
son talade torsdagen den 10
oktober i Jakobstad på ett
seminarium om den svenska
polisserVICEN.
Han konstaterade att från
och med början av nästa år
kommer sju av de elva polis-
inrättningarna att vara två-
språkiga.
För närvarande är sju av de
24 polisInrättningarna två-
språkiga.
– Från och med början av
nästa år har svenska språket
en starkare ställning inom
polisen än för närvarande.
I och med att polisInrätt-
ningarnas verksamhetsom-
råden blir större, kommer
man också att tillhandahålla
service på svenska inom ett
större geografiskt område än
för närvarande, sade Anders-
son då han framförde inri-
kesminister Päivi Räsäns
hälsning vid seminariet.
I och med att de tvåspråkiga
distrikten för polisInrättning-
arna blir större, kommer man
att stödja polismännens möj-
ligheter till språkutbildning.
– Polisstyrelsen håller på att
utreda den nuvarande situa-
tionen när det gäller service
på finska, svenska, samiska
och teckenspråk inom poli-
sen. Utredningen förväntas
bli klar inom kort och efter

det kommer man att utarbeta
förslag till utvecklingsåtgär-
der, konstaterade Anders-
son.

I sitt tal lyfte Andersson ock-
så fram de svenska regionala
enheterna.

Inrikesministeriet har enligt
honom hela tiden haft som
mål att de regionala svenska
enheterna ska bestå i sam-
band med omstruktureringen
av polisförvaltningen.

Vid ingången av 2014 finns
det fem svenska regionala
enheter i Finland (Raseborg,
Jakobstad, Korsholm, När-
pes och Åboland).

ArbetsSpråket vid dessa en-
heter är svenska.

– Det är också viktigt att
säkerställa tillräcklig un-
dervisning på svenska.
Polisyrkeshögskolan är en
tvåspråkig läroanstalt där
undervisningen sker på båda
nationalspråken.

De nya polisInrättningarna
inleder sin verksamhet i bör-
jan av 2014. ●

**FSS finns
också på
facebook.
Du hit-
tar oss på
adressen
www.facebook.com/fssrf**

AKTUELLT I DISTRIKTEN

Vasa Svenska synskadade

- Renoveringen av vårt verksamhetscenter Lyktan är klar och efter ett lyckat talko med bra uppslutning (tack till alla som ställde upp!) kan vi nu glädjas åt att återigen få samlas på Lyktan!
- OBS! Föreningen har tagit i bruk en ny e-postadress och från och med 1.10: vasa-synskadade@gmail.com. Från 1.10 fungerar endast mobiltelefonen, 045-321 3320! Den fasta telefonens anslutning avslutades 30.9.
- Vattengymnastiken i samarbete med Folkhälsan fortsätter varje söndag i Folkhälsans hus i Smedsby med Anna-Lena Wiik som ny ledare. Grupp 2 klockan 12-12.45 och grupp 1 klockan 13.30-14.15.
- Mimosel har startat på onsdagar (ojämna veckor) och fortsätter enligt följande datum: 23.10, 06.11, 20.11, 04.12 och 18.12. Klockan 13 på Lyktan med Tina Back

som ny ledare. Maj-Britt Aspö fortsätter som tidigare. Välkomna till ett trivsamt Mimosel-café!

- Stolgymnastik med betoning på balansträning fortsätter enligt följande datum 29.10, 12.11, 26.11 och 10.12 på tisdagar (obs dagen!) klockan 13. Ledare är Britten Nylund.

Kaffe och gemenskap efteråt – Välkomna med och röra på dig till musik!

- Mobiltelefonkursen fortsätter på måndagar klockan 13 på Lyktan.

Ta kontakt med Andreas Kanto, tfn 050-537 6110 ifall du ännu vill delta eller om du har frågor gällande smarttelefoner.

- Återinflyttningsfest på Lyktan i form av en medlemsträff ordnas onsdag 30.10 klockan 13.

Den pensionerade läraren Viveca Söderholm berättar om sitt liv i Venezuela. Servering av smultrontårter och en saltbit. Välkomna till vårt nyrenoverade Lyktan! Anmälan senast 22.10 före klockan 14.

- Punktskriftskurserna återupptar sin verksamhet först efter nyår i januari 2014. Närmare datum i nästa FS och på medlemsbandet. Pricka in i din kalender söndag 8.12 för julfesten!

Detta år besöker vi Fagerö julmarknad klockan 14 och klockan 16 serveras en tre-rätters julmiddag på restaurang Seaside.

Lasse Eriksson med team underhåller oss.

Buss från Lyktan. Pris meddelas senare.

Styrelsen och Febe önskar alla läsare en vacker och skön höst!

Alla anmälningar görs till Febe, måndag-torsdag klockan 9-14 på telefon 045-321 3320 eller per e-post: vasa-synskadade@gmail.com.

KALLELSE:

Distriktsföreningen Vasa Svenska Synskadade r.f. håller stadgeenligt höstmöte lördagen den 23 november 2013 klockan 13 på verksamhetscentret Lyktan, Skol-

husgatan 40 C 1-2 i Vasa.
Vid höstmötet behandlas
i föreningens stadgar § 11
nämnda ärenden.
Dessutom behandlas änd-
ring av stadgar för Ann-Sofie
Rosendahls minnesfond och
Ester Kulls fond.
Anmälningar senast 14.11
till kansliet, telefon 045-321
3320 eller per e-post: vasa-
synskadade@gmail.com.
Styrelsen

Svenska Synskadade i Mellersta Nyland

- Måndagsträffarna fortsät-
ter klockan 13 med varie-
rande program.
Lyssna på medlemsbandet.
Rottingkursen har börjat 9.9.
4.11 Känn dig trygg när du
rör dig ute. Äldre konstapel
Claus Hindren ger råd om
trafiksäkerhet.
11.11 Lasse Bergström un-
derhåller.
18.11 "Vi ses under klock-
an". Ett frågesportspel.
19.11 (tisdag) Bokcirkel
klockan 17.
25.11 Sopplunch på Hörnan.
2.12 Tillbakablick.
9.12 Julpyssel.
14.12 (lördag) Julgröt.

16.12 Lucia.

• KALLELSE:

Kallelse till Svenska syn-
skadade i Mellesta Nylands
stadgeenliga höstmöte den
9.11.2013 klockan 10 på
Hörnan, Parisgränden 2 A 3
.Alla medlemmar välkomna.
För traktering anmäl dig till
kansliet senast 4.11.

- Föreningens 40-års jubi-
leum firas den 30.11.2013
klockan 18 på Skatuddens
kasino, Maringatan 1.
Bindande anmälning senast
18.11 till kansliet. Anmäl
eventuell matallergi samt
om du behöver ledsagare i
restaurangen.
• Vattenjumpan har börjat
fredagar klockan 10 och nya
simmare ryms med.
• Helsingfors mission kan
förmedla ledsagare ta kon-
takt med Tamara Bergkvist
tfn 09-25282711
• Kansliets öppethållnings-
tider är: må-ti 9.30 – 13.30.
Tfn 09-612 1779

Vi träffas på Hörnan!

Norra Österbottens Svenska Synskadade

- Herr-Mimosel samlas ons-
dagen 6.11 klockan 14 med
Bo-Erik Enell som ledare.

Följande gånger: 20.11 och
4.12.

- Mimosel för damer träf-
fas onsdagen 13.11 klockan
13 på Fyren med Ann-Mari
Ekstrand. Följande gånger:
27.11 och 11.12.
- Vattengymnastiken på Öst-
anlid i samarbete med Folk-
hälsan hålls onsdagar, grupp
1 klockan 11.45 och grupp 2
klockan 12.30.
- På grund av ledare Peter
Appels studier hålls avslapp-
nings- och balanskursen inte
fler gånger under hösten,
kursen startar igen 16.1.2014
klockan 10.30. I stället kom-
mer vi att få pröva på Zumba
Chair med Jaana Virtanen.
Zumba chair är helkroppss-
jumpa/dans sittandes på
stol till latinska rytmer. Det
är en rolig och annorlunda
motionsform som passar
alla. Vi startar torsdagen
31.10 klockan 11 på Fyren.
Samling och uppvärmning
klockan 10.45.
- Under årets Blindvecka har
vi öppet hus på vårt verk-
samsamhetscenter Fyren, där vi
arrangerar olika arbetsstatio-
ner "Workshops in the dark"
med en handarbetshörna,
där besökarna får prova på
stickning, virkning och tov-
ning, en snickarbod, där man
kan testa sina kunskaper
i att spika, såga och slipa
samt en konstvrå, där delta-
garna får försöka måla med
olika tekniker, luffarslörd eller
formgivning med till exem-
pel lera, allt detta i totalt

mörker. Istället för sedvanlig föreningsträff önskar vi att medlemmarna besöker Fyren på tisdagskvällen 12.11 från klockan 18.30. Evenemanget "Workshops in the dark" är öppet måndagen 11.11 klockan 10 – 15 och tisdagen 12.11 klockan 12 – 19. Alla intresserade hälsas varmt välkomna!

- Vi firar vår julfest söndagen 15.12 klockan 13–17 vid Juthbacka restaurang i Nykarleby, med traditionell julmiddag och festligt program. Mera information om verksamheten i medlemsbandet och föreningsspalten i Österbottens Tidning på lördagar. Välkomna med på våra träffar!

Styrelsen och Ann-Sofie

Svenska Synskadade i Västnyland

- Vi samlas till månadsträff med höstmöte lördagen den 9.11 klockan 13.00 i Lyan, Prästängsgatan 12, Ekenäs. Efter kaffet behandlas stadgeenliga höstmötesärenden. Rehabiliteringsrådgivare Britta Nyberg medverkar och svarar på frågor under månadsträffen. Transport längs kända ruttor. Anmäl dig senast torsdag 7.11 till Eeva Hanner tfn 050-595 4946 eller till Birgitta Nordström tfn 044-336 8060.

- Årets Blindvecka uppmärksammar vi detta år med syntolkningsutbildning. Utbildare Nico Psilander förmedlar kunskap och färdigheter fredag och lördag 22-23.11 i Lyan, Prästängsgatan 12, Ekenäs. Elevgruppen är redan fulltalig.

- Läsecirkeln sammankommer onsdag 20.11 klockan 16.00. OBS klockslaget. För trakteringens skull, anmäl dig till Birgitta senast tisdag 19.11. Se tfn ovan. Herrklubben samlas torsdag 21.11 klockan 16.00. Anmälan till Hilding tfn 0400-551791. Platsen för vardera gruppen är Lyan, Prästängsgatan 12, Ekenäs.

Höstliga hälsningar från distriktet i Västnyland!

Svenska synskadade i Östnyland

- Svenska Synskadade i Östnyland inbjuder till 40-årsfest lördagen den 9 november klockan 13-15 på Kajutan, Ågatan 33 E, Borgå. Vi firar med kaffe, musik och tal. Lovisaborna anmäl er till Rose-Marie tfn 040 748 2823. Välkommen!
- Svenska Synskadade i Östnyland r.f håller stadgeenligt höstmöte lördagen

den 23.11 klockan 13.00 på Kajutan, Ågatan 33 Borgå. Styrelsen.

Åbolands Synskadade

- Bowlingen i Pargas startar i Rörönsaneringen torde vara klar nu på Verksamhetscentret och verksamheten drar igång igen där. Håkans arbetsdagar är tisdag, onsdag och torsdag.

Kanslidag på onsdag, alla varmt välkomna in då med ärende som ärende. Telefontiden tisdag till torsdag är 09.00 – 17.00 på telefon 0400 151 322.

- Föreningen har en ny e-postadress: synskadade@gmail.com som är i bruk från och med 1.11.

- Novemberträffen den 13.11 klockan 13–17.00 sker i verksamhetscentret.

Vi ordnar en öppet husdag för alla medlemmar och även för andra intresserade samt presumtiva medlemmar.

Vi får besök av Tessa Bamberg från förbundet som berättar om punktskrift.

Även rehabiliteringsrådgivare Chatrin Kotka närvarar och visar samt informerar om hjälpmedel för synskadade. Transporter enligt självkostnadspris 10 euro.

Det bjuds på kaffe och föreningens jubileumsjordgubbstårta, föreningens 40-årsjubileum till ära.

- Decemberträffen blir julfest den 4 december. En traditionell Julefest utlovas med risgrynsgröt, glögg och pepparkakor. Nalle Öhman deltar med sång och gitarr. Luciaflickor och lotteri med mera ordnas också. Vi återkommer till tidpunkten senare. Med hälsningar, styrelsen

Ålands Synskadade

Aktiviteter

- Simning i Folkhälsans Allaktivitetshus fredagar klockan 13-14 fortsätter ännu under november månad. Nya simmare är välkomna med. Anmäl till Bettina på tfn 0457-3438950.
- Boccia på Ankaret, torsdagar klockan 12-15, vid frågor kontakta Fjalar Nylund på tfn 21882.
- Borstbindning på Ankaret, måndagar klockan 12-15, anmälan till Bettina på tfn 0457-3438950.
- Punktskriftskurs, både fortsättnings- och nybörjarkurs på Ankaret, onsdagar klockan 12.30-15. Anmälan till Bettina på tfn 0457-3438950. Välkomna!
- Bingo på Ankaret, mera info i lokaltidningarnas kalendrar samt i taltidningen. Månadsträff på Ankaret den 11.11 klockan 18.00, Harriet Storsved och Anne Sjökvist från Ålands Handikappförbund deltar.

- Julfest på Ankaret med besök av Ålands lucia och tärnor måndagen den 16 december, mera info i lokaltidningarnas kalendrar samt i taltidningen.

Syntolkning

Syntolkningen fortsätter som vanligt med teaterbesök och biobesök.

Har du önskemål eller åsikter, hör av dig till organisationssekreterare Bettina Gröning.

Vår ordinarie taltidningsredaktör Lena Isaksson-Ahlskog är tjänstledig och Janke Berglund vikarierar tillsvidare.

Kontaktuppgifter

Organisationssekreterare, Bettina Gröning finns anträffbar på Ankaret, Johannebovägen 7:

måndag – tisdag klockan 9.00 – 13.00

och på HandiCampen: torsdag – fredag klockan 9.00 – 13.00.

Nås säkrast dessa dagar före klockan 12.00.

Från och med 25.11 kommer organisationssekreteraren att vara stationerad enbart på Ankaret.

Ankaret, tfn: 018-19670

HandiCampen, tfn: 018-527 362

Mobil: 0457 34 38 950

E-post: aland.syn@aland.net

Organisationssekreterare
Bettina Gröning

ANNONS

Välkommen på ungdomskurs!

Under våren 2014 ordnar FSS två ungdomskurser. Den ena kursen hålls på Norrvalla i Österbotten och den andra på Solvalla i Esbo.

Målgrupp: Ungdomar i åldern 16-30 år

Tidpunkt:

Norrvalla-kursen 3-7.2.2014 (måndag-fredag)

Solvalla-kursen 3-6.4.2014 (torsdag-söndag)

Kursernas tema: **"Livsnycklar"**

Under kurserna kommer vi att ta upp följande saker:

- ☐ Vilka möjligheter till fortsatta studier och kontakter till nätverk inom arbetslivet finns det?
- ☐ Ett självständigt liv innebär bl a eget boende och egen ekonomi; hur hushålla med pengarna? En bankrådgivare kan ha många goda tips om detta. Vi diskuterar lån, amorteringar, försäkringar och vad det lönar sig att tänka på.
- ☐ En stark självkänsla och ett bra självförtroende skadar inte heller. Hur förhåller jag mig till mina relationer i min omgivning?
- ☐ Det senaste inom IT när det gäller telefon och datorer.
- ☐ Hur är det med konditionen? Här är bra kroppshållning, balans och kroppskännedom en viktig grund. Samtidigt som det finns möjlighet av en personlig tränare att få tips om någon specifik idrottsform.

Du kan välja den kurs som passar din livssituation bäst med tanke på tidpunkt och plats. Kursen är avgiftsfri. Anmälningavgift 10€. Bindande anmälan före 05.12.2013 till Ulla-Britt eller Ann-Catrin. Har du frågor angående kurserna så ring eller skicka e-post till:

Ulla-Britt Ingman

Telefon: 050-561 2950

e-post: ulla-britt.ingman@fss.fi

Ann-Catrin Tylli

Telefon: 040-511 3345

e-post: ann-catrin.tylli@fss.fi